

After 11. september

Emneliste af Lars Erslev Andersen

Selvom det efterhånden lyder som en kliche, er det alligevel rigtigt at sige, at terrorhandlingerne i Washington og New York 11. september 2001 førte til dramatiske ændringer globalt og nationalt. Umiddelbart efter de 19 terrorister havde jævnet World Trade Center med jorden og anrettet skade mod Pentagon erklærede den amerikanske præsident George W. Bush krig mod terrorisme. Nato fulgte trop ved at fastslå at terrorangrebet skulle betragtes som en krigshandling vendt mod hele alliancen.

Konkret manifesterede den amerikanske krig mod terrorisme sig i, at USA i oktober 2001 indledte krig i Afghanistan for der at bekæmpe Talibanstyret og al-Qaeda netværket at der blev udstationeret amerikanske tropper bl.a. i Kirgisistan, Georgien, Yemen og Filippinerne, at et stort antal indvandrede, fortrinsvist muslimer, blev tilbage uden rettigheder i USA samt at de formodede al-Qaeda medlemmer, der blev taget til fange under krigen i Afghanistan blev overført til en fangelejr på en amerikansk base på øen Cuba.

FN og EU vedtog en række initiativer rettet mod den globale terrorisme, ligesom en række lande med henblik på at tilpasse deres lovgivning til de internationale aftaler reviderede deres lovgivning. Således vedtog det danske folketing den såkaldte terrorpakke, der gav politiet nye og vidtrækkende muligheder i

efterforskning af formodet terrorisme, ligesom adskillige hundrede millioner blev bevilget de danske efterretningstjenester og det danske beredskab, hvilket umiddelbart førte til betydelig udvidelse af personale, oprettelse af et bekosteligt center til forsvar mod biologisk terrorisme samt udflytning af Politiets Efterretningstjenestenes til ny bygning med plads til mange nye medarbejdere, der skal forhindre terrorangreb på dansk territorium.

Med 11. september blev terrorismen således for alvor sat på den globale dagsorden: I Mellemøsten, Syd- og Sydøstasien samt Afrika i form af krig og terrorhandlinger og i Vesten i form af anti-terrorlovgivning, styrkelse af politi og militær samt beskyttelse af magten gennem forøget sikkerhed som f.eks. en betonmur uden om det britiske parlament. Terrorismen er blevet en del af dagligdagen og dagligsproget. Dermed er behovet vokset for at forstå hvad terrorisme er, hvorfor den opstår, og hvordan den bedst bekæmpes. I en strøm af bøger, artikler, radio- og tv-programmer er spørgsmålene forsøgt besvaret. Jeg har her sammensat et lille udvalg, der kommer godt rundt om emnet. Jeg indrømmer, at jeg har prioriteret saglighed over alsidighed, men alligevel skulle der være til de fleste.

Lars Erslev Andersen

Terrorisme som fænomen

Hoffman, Bruce Inside terrorism

Columbia University Press, 1998, 288 sider (32.3)
Frem til 11. september var terrorisme et ord de fleste undgik at bruge. Som begreb er terrorisme særdeles politisk, hvor blot brugen af det kan vække stærke følelser. Efter angrebet i USA ændrede begrebet status og blev pludselig anvendt i alle mulige sammenhænge. Selvom de fleste har en klar forestilling om, hvad begrebet dækker, bliver det formentlig aldrig muligt at blive enig om en entydig definition, som alle kan tilslutte sig. Derfor kan man heller ikke finde litteratur, der uden problemer forklarer terrorismens betydning og historie. Man vil altid have indvendinger mod en given fremstilling. Også mod Hoffmans. Ikke desto mindre er hans bog en sober og bred redegørelse, der på et sagligt grundlag og med mange referencer kommer godt rundt om terrorismen, der ses både i historisk og tematisk sammenhæng.

Laqueur, Walter No End To War - Terrorism in the twenty-first century.

Continuum, 2003, 288 sider
Laqueur må betegnes som terrorismeforskningens grand old man. Af uddannelse er han historiker og allerede

i 1970'erne slog han med bøger om guerillakrig og terrorisme sit navn fast som anerkendt forsker i emnet. Bogen diskuterer mange af de spørgsmål, som folk har stillet sig efter 11. september: hvordan kan man forstå selvmordsaktioner, var der tale om en brist i den amerikanske efterretningstjeneste, hvem stod bag miltbrand-terrorismen i USA i oktober 2001 og hvor findes fremtidens slagmarker?

Kontakt. Nr. 2,

Mellemfolkeligt Samvirke, 2003 (32.7)

Et temanummer redigeret af journalisten Jørgen Dragsdahl, der i 30 år har arbejdet med sikkerhedspolitik. Nummeret rummer bidrag, der på den ene side undersøger truslen, ser på USA's politik, analyserer årsager og på den anden side vurderer beredskabet.

Nauntofte, Jens

Den globale terrorisme - Verden efter 11. september 2001

Alinea, 2002, 103 sider (34.38)

Skolebog om 11. september og baggrunden for terrorangrebet samt beskrivelser af al-Qaeda og USA's krig mod terrorisme.

Terrorisme - den usynlige fjende Gorm Bagger Andersen og Knut Erik Andersen.

Borgen, 2002, 101 sider (32.08)

Skolebog om terrorismens baggrund og historie i bred forstand med mange perspektiver til den danske politiske diskussion.

Al-Qaida, Osama bin Laden, islamisme og terrorisme

Den afghanske forbindelse - Afghanistanveteraner, al-Qaida-netværk og den globale terrorisme Lars Erslev Andersen og Jan Aagaard

Mellemfolkeligt Samvirke, 2002, 192 sider (34.38)

Forfatterne ser på baggrunden for den militante islamiske fundamentalisme i Mellemøsten, hvor særlig Saudi-Arabien og Egypten spiller en central rolle. De beskriver, hvordan 20 – 30.000 fundamentalistiske muslimer i 1980'erne rejste til grænseområdet mellem Pakistan og Afghanistan og deltog i kamphandlinger mod den sovjetiske besættelsesmagt i Afghanistan. Mange af dem dukkede senere op i Mellemøsten, Afrika, Sydøstasien, USA og Europa. Forfatterne giver en karakteristik af Osama bin Laden og al-Qaida netværket og den globale terrorisme.

Bergen, Peter L. Holy War, Inc. Inside the secret world of Osama Bin Laden

The Free Press, 2001, 283 sider (34.38)

CNN journalisten Peter L. Bergen har i årevis rejst i Mellemøsten og Sydasiens, hvor han har interviewet repræsentanter for forskellige islamistiske netværk, herunder Osama bin Laden, som han mødte i 1998. På denne baggrund og med udgangspunkt i analyser af udskrifter fra retssagerne mod al-Qaida beskriver Bergen al-Qaidas organisation og måde at virke på.

Rashid, Ahmed

Afghanistan og Taleban - Islam, olie og det nye store spil i Centralasien

Tidernes Skifter, 2002, 333 sider (98.218)

Fremragende historisk redegørelse for udviklingen af Taleban-bevægelsen i Afghanistan samt den rolle såvel regionale magter som Saudi-Arabien, Iran og Pakistan som USA og Frankrig har haft i deres forsøg på at vinde magt og indflydelse i konkurrencen om olie- og gasressourcerne i regionen – det spil forfatteren betegner Det Nye Store Spil i Centralasien.

Reeve, Simon

The New Jackals - Ramzi Yousef, Osama Bin Laden and the future of terrorism

Northeastern University Press, 1999, 294 sider (32.3)

Simon Reeve er forfatter og journalist med speciale i bl.a. terrorisme. Hans bog fra 1999 udmærker sig ved at be-

skrive sammenhængen mellem angrebet på World Trade Center i 1993 med fremstillingen af al-Qaida og Osama Bin Laden. Dermed kommer der historisk dybde i denne velskrevne og veldokumenterede bog om baggrund for og udviklingen af al-Qaida.

Mellemøsten

Halliday, Fred

To timer der rystede verden - den 11. september 2001 - Årsager og virkninger.

Alhambra, 2002, 262 sider (32.7)

Halliday er professor ved London School of Economics med speciale i Mellemøsten i International Politik og forfatter til en lang række bøger om emnet. Ganske kort tid efter 11. september udsendte han bogen, der gennem en række små analyser af forhold i Mellemøsten strækker baggrunden sammen. En hurtig, men fin lille bog, der sætter fokus på Mellemøsten og Vesten.

Jerichow, Anders

Arabien - Palads eller parlament?

Akademisk Forlag, 2002, 185 sider (32.2815)

En fin fremstilling af problemerne i Mellemøsten med særlig fokus på den manglende demokratiske udvikling i re-

gionen. Bogen fremstår næsten som et katalog over de politiske problemer fra Golfkrigen i 1991, over beskrivelser af »luftlommer i international retsorden«, til vurdering af vestens muligheder for at støtte en alternativ – demokratisk – udvikling i regionen.

USA, Mellemøsten og Irak

Erslev Andersen, Lars

Den amerikanske orden - USA og det moderne Mellemøsten

Aschehoug, 2003, 252 sider (98.636)

Bogen forklarer ændringerne i den amerikanske tolkning af de globale trusler efter den Kolde Krig og Washingtons nye sikkerhedspolitiske strategier og analyserer dem konkret i fire studier af den amerikanske Mellemøstpolitik i forholdet til Irak, Iran, Saudi-Arabien samt den israelsk-palæstinensiske konflikt.

USA og Europa - fjender i fællesskab?

Red. af Clement Behrendt Kjersgaard

Ræson og Halfdan, 2003, 352 sider

Antologi om krigen i Irak og den efterfølgende splittelse i Europa. Med bidrag af bl.a. Mogens Lykketoft, Svend Auken, Niels Helveg-Petersen, Jørgen Dragsdahl, Ulla Holm, Christian Friis-Bach samt Lars Erslev Andersen.

Woodward, Bob Bush At War

Simon and Schuster, 2002, 376 sider, (98.636)

Her er Bush-regeringens reaktion på 11. september baseret på referater fra mere 50 møder i Det Nationale Sikkerhedsråd samt interviews med regeringsmedlemmer, herunder et firetimers interview med George Bush. En spændende, journalistisk beretning, der giver noget af forklaringen på, hvorfor USA kædede Irak sammen med krigen mod terrorisme.

Medier og reaktioner på 11. september

11. September - Internationale konsekvenser og perspektiver

Red. af Mehdi Mozaffari

Systime, 2002, 191 sider, (32.7)

En række forskere fra Institut for Statskundskab analyserer, hvilke konsekvenser 11. september vil få i international politik fremover.

Kritik. Nr. 162/163

Gyldendal, 2003 (80.5)

Temanummer om Mellemøsten med en syndflod af artikler om mellemøstlig kultur sat i perspektiv af 11. september.

Mediernes 11. september

Red. af Lars Qvortrup

Gad, 2002, 189 sider (30.12)

En samling essays der analyserer mediernes reaktioner på 11. september fra brugen af billeder, tankemønstre, Pearl Harbor metaforen til fremstillingen af miltbrand-terrorismen i oktober 2001.

Nyttige hjemmesider:

Efter 11. september blev der lavet et kolossalt antal hjemmesider om terrorisme, 11. september osv.

DR-Undervisning lavede en, der primært er tænkt til skolebrug med opgaver og udgaver links.

Adressen er: <http://www.dr.dk/1109/>

En anden særdeles nyttig hjemmeside er udarbejdet af Inger Blom-Hanssen fra Solrød Gymnasium. Den rummer links til aviser, tænketanke, biblioteker, databaser, udskrifter fra retssager mod al-Qaida osv. Adressen er: <http://www.solroed-gym.dk/inger/terror.ht>

Bibliotekerne har gratis adgang til <http://www.faktalink.dk> som har essays om »Terrorangrebet på USA« og »Terroristnetværket Al-Qaeda

Du kan også prøve Folkebibliotekernes Netguide på <http://www.fng.dk>

Lars Erslev Andersen,
er lektor i Mellemøst-
studier ved Syddansk
Universitet

Efter 11. september

2003 DK 01.69195

Udarbejder: Lars Erslev Andersen, Lektor

Udgiver og © DBC medier as, 2003

Omslag: Saeed Fadavi

Tryk: A-Print, Espergærde

Varenr.: 47110308